

Representantforslag 38 S

(2013–2014)

fra stortingsrepresentantene Terje Breivik, Ketil Kjenseth, Pål Farstad og Trine Skei Grande

Dokument 8:38 S (2013–2014)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Breivik, Ketil Kjenseth, Pål Farstad og Trine Skei Grande om etablering av en helsemyggordning

Til Stortinget

Bakgrunn

Norske helseinnovatører sliter med store investeringsutfordringer. Norge investerer om lag 8 mrd. kroner i forskning på helse årlig, men kun en svært liten andel av forskningen leder til kommersielle produkter og lønnsomme bedrifter. Private investorer styrer ofte unna helseinnovasjon på grunn av lange og usikre innovasjons- og kommersialiseringsprosesser. Dette skyldes i stor grad myndighetenes omfattende krav til dokumentasjon og et lite hjemmemarked.

Helseinnovasjon kan ha store positive virkninger for samfunnet. Helse er en stor næring med høy vekst både lokalt, nasjonalt og internasjonalt og har store positive samfunnsbidrag ut over ren næringsvirksomhet. Ny helseinnovasjon kommer ikke bare helseinnovatørene til gode, men også resten av helsenæringen, brukerne og samfunnet for øvrig. Det internasjonale helsemarkedet vokser årlig med om lag sju prosent, slik at helseinnovasjon blir en stadig viktigere konkurransefaktor internasjonalt.

Etter modell av den såkalte oljemyggordningen fremmer forslagsstillerne derfor forslag om å etablere en helsemyggordning. Helsemyggordningen innebærer at helseinnovatører som ikke er i skatteposisjon – og som dermed ikke får skattefradrag for sine innovasjonskostnader – får en kontantutbetaling som tilsvarende skattefradraget en ville fått for innovasjons-

kostnadene gitt skatteposisjon. Skattegjelden vil deretter bli tilbakebetalt når selskapene kommer i skatteposisjon. I realiteten vil ordningen fungere som et rettighetsbasert, rentefritt risikolån fra staten til helseinnovatørene, men med betydelige avgrensninger og inngjerding slik at ordningen treffer målrettet og ikke blir utnyttet.

På oppdrag av Oslo Medtech, Oslo Cancer Cluster og Nansen Neuroscience Network har Menon Business Economics¹ vurdert mulige egenskaper og konsekvenser av en låneinsentivordning for helseinnovatører utformet etter samme prinsipper som oljemyggordningen. Hovedkonklusjoner fra den rapporten danner grunnlaget for dette representantforslaget.

En statlig hjelp til økt utvikling og kommersialisering av legemidler og medisinsk teknologi gjennom en helsemyggordning vil, etter forslagsstillerens syn, bidra til helseinnovatørenes verdiskaping, gi synergieffekt i helseklynger, på sikt føre til flere personer i arbeid og dermed gi en positiv skatteinngang. Humankapitalen er hoveddelen av Norges nasjonalformue. Som en illustrasjon på omfanget av denne formuen vil forslagsstillerne vise til at dersom helsemyggordningen bidrar til at verdien av humankapitalen økes med 1 promille, økes den norske nasjonalformuen med ca. 45 mrd. kroner.

I debatten om hva Norge skal leve av etter oljen er økt helseinnovasjon ett av flere svar. Det norske helsemarkedet utgjør bare 0,4 prosent av det internasjonale markedet, og den norske helsenæringen er liten i internasjonal sammenheng. Men det er store muligheter for vekst. Det er i en slik sammenheng naturlig å se på om de samme virkemidlene som gjorde Norge til en stor oljeinnovatør, kan bidra til å gjøre Norge til en stor helseinnovatør. Forslagsstillerne

¹. 1 Menon-publikasjon nr. 39/2013

tror at en helsemyggordning etter modell av oljemyggordningen nettopp er et slikt virkemiddel.

Positive effekter av en helsemyggordning

Etter forslagsstillernes syn vil en helsemyggordning ha en rekke positive effekter. Den vil gi bedre likviditet, sikre større økonomisk forutsigbarhet og gi større mulighet for helseinnovatører til å tiltrekke seg nødvendige investorer. Flere aktører vil komme seg gjennom «dødens dal», og en slik ordning kan sikre en raskere og mer kraftfull innovasjonsprosess.

En helsemyggordning vil kunne gi positive effekter for helseklynger ved at det utvikles flere profesjonelle eiermiljøer. I dag er det i realiteten bare et fåtall slike i Norge. Ordningen vil kunne utløse synergieffekter mellom helseinnovatører, og kunnskap vil utvikles og spres. Slik vil man også kunne få et større kompetansemiljø når det gjelder innkjøpskompetanse i helseforetak og helsevesenet generelt. Det siste er forslagsstillerne på bredt grunnlag svært opptatt av – og viser i den forbindelse til Venstres alternative statsbudsjett for 2014 hvor det ble foreslått å innføre en støtteordning for nettopp innovative innkjøp i offentlig sektor.

På lengre sikt vil en helsemyggordning kunne bidra til store samfunnsmessige gevinster ved at samfunnet får tilgang til nye legemidler og ny helse teknologi, man får en friskere befolkning som igjen bidrar til høyere sysselsetting og verdiskaping som til sist gir bedre helse, økt livskvalitet og derigjennom en økning i Norges humankapital.

Oljemyggordningen

Helsemyggordningen foreslås utformet etter samme mønster som oljemyggordningen. Oljemyggordningen innebærer at petroleumsselskaper som ikke er i skatteposisjon – og som dermed ikke får skattefradrag for sine lete- og utviklingskostnader – får en kontantutbetaling som tilsvarer skattefradraget. Oljemyggordningen ble etablert for å stimulere til lete- og utviklingsaktivitet blant unge og små petroleumsselskaper, derav navnet. Når oljeselskapene oppnår overskudd og kommer i skatteposisjon, får de fradrag for sine lete- og utviklingskostnader og må tilbakebetale skattegjelden. Ordningen medfører at oljeselska-

per utenfor skatteposisjon også får nyttiggjort seg skattefradraget av investeringer og bidrar til å redusere skjevheten mellom etablerte selskaper og nyetablerte aktører.

Inngjerding og avgrensning

Skal helsemyggordningen fungere etter forslagsstillernes intensjon, er det viktig at den ikke har utilsiktede effekter og kan misbrukes. Ordningen må derfor begrenses og avgrenses. Viktige momenter i en slik inngjerding og avgrensning er bl.a. å hindre fradrag for kommersialiserte tapsprodukter, hindre tapping av innovatøren til konsern, forebygge utflagging og sikre at skattegjelden blir tilbakebetalt. En slik inngjerding og avgrensning trenger naturlig nok en nærmere utredning. Forslagsstillerne anmoder derfor Stortinget om å be regjeringen utrede disse problemstillingene og fremme forslag om en helhetlig modell for en helsemyggordning i forbindelse med statsbudsjettet for 2015.

Aktuelle inngjerdingstiltak kan f.eks. være at innovasjonsaktiviteten skilles ut i en egen juridisk enhet og at ordningen begrenses til produkter og teknologier som krever statlig godkjenning. Videre kan det være aktuelt å forby konsernbidrag og internlisensiering av produkter og teknologier innad i konserner og å kreve at prising av internleveranser mellom enheter i konsern må skje til (estimert) markedspris. Skattegjelden, produktene og teknologiene må være låst til innovatøren nasjonalt inntil skattegjelden er betalt. Skattegjelden bør også ha forrang foran alle andre kreditor krav overfor selskapet for å hindre misbruk av ordningen.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om en helsemyggordning etter modell fra oljemyggordningen i forbindelse med statsbudsjettet for 2015.

19. mars 2014